

Sobre pàtries, banderes, etc.

JOAN FRANCESC
MIRA

A uns els entusiasma i els commou, amb resultats positius o funestos, a uns altres els deixa indiferents, o almenys això afirmen, sincerament o no. El fet, en qualsevol cas, és que arreu del món el tema o matèria de la pàtria i la nació, i les obsessions benignes o malignes que en deriven, són presents de manera formal, oficial, quotidiana i perpètua. Què hi farem, si les societats humanes funcionen així, almenys quan poden fer-ho. Què hi farem si a Europa, sobretot d'ençà de la Revolució francesa, ja portem prop de dos segles i mig amb aquesta obsessió, i no hi ha indicis que comence a esvair-se. I és molt instructiu llegir almenys alguns dels llibres abundants i dels infinits articles que al Regne d'Espanya i a la premsa de la seua capital i d'altres ciutats centrals o perifèriques insisteixen permanentment sobre la mateixa qüestió, fins i tot a propòsit de les crisis recurrents d'un gran partit d'esquerra: és Espanya, per al PSOE, una única nació, una nació de nacions, un Estat plurinacional? Si parlem de símbols comuns o diversos, i especialment dels tèxtils, una enorme bandera espanyola és hissada amb gran pompa a Madrid el dia de la Constitució, 6 de desembre, a fi que no hi haja cap dubte sobre la identitat entre una cosa i l'altra, i que el patriotisme constitucional no provoqe tebiesa ni ambigüitats nacionals. Una bandera tan gran com la que cada dia hissen i repleguen a la plaça del Zócalo de Mèxic, amb ritual patriòtic abrandat, himnes, soldats, i ciutadans amb la mà al pit. I una mica més al nord, a les escoles dels Estats Units

d'Amèrica, el dia comença amb promesa de lleialtat a les barres i estrelles: "*I pledge allegiance to the flag of the United States of America*", etcètera. I així per l'ample món, inclosos els edificis públics i gran part dels privats de tots els regnes i repúbliques d'Àsia, Àfrica i Oceania: sense obsessions conflictives generalment, no com a Catalunya on les banderes amb estrella, sobre groc o sobre blau, han de competir no solament amb les quatre barres simples, sinó també amb la companyia de l'oficial d'Espanya, sota pena d'intervenció judicial. Quan a les casernes de la Guàrdia Civil diu "*Todo por la patria*", sembla la cosa més natural del món, senyal de devoció al bé comú nacional. Quan la bona gent de Cuba, assistint a una parada militar de pur estil soviètic, repeteix animosa allò de "*Patria o muerte: venceremos*", no se sap molt bé quina victòria esperen encara després de més de cinquanta anys, però la supremacia de la pàtria és clara, fins i tot ara que el profeta inicial de la victòria ha ascendit a la pàtria celestial.

Quan el senyor Maduro, seguint l'alta doctrina chavista, repeteix cada dia que els seus adversaris són traïdors a la pàtria, o quan Evo Morales predica un abrandat patriotisme bolivià, el pensament progressista universal admira incondicionalment el discurs d'aquests líders. La pàtria, la nació, la independència, són presentades com a valors permanents i suprems per les velles o noves revolucions, i no hi ha res a dir. Mentrestant al Regne d'Espanya, un pacífic i poc cridaner patriotisme català, possem per cas, és atacat sovint com a idea passada de moda, antipàtica i de dreta. A Cuba, a Veneçuela, a Bolívia, tot és nacional i patriòtic, obsessivament, incessantment, i per això mateix molt revolucionari: no sé si deu ser cosa del clima, i "*patria o muerte*" és un producte tropical. Sé que si, a Catalunya o al País Valencià per exemple, algú aplicara a la pàtria pròpia un eslògan d'aquell estil, seria objecte de burla i sarcasme. Fins i tot si afirmem que la pàtria no mereix una mort, pròpia o aliena, però sí una mica d'esforç per garantir-ne la supervivència, serem acusats d'obsessius o de coses pitjors. Entenc el papa emèrit de Roma, el tímida Benet, quan es queixava de les misèries del relativisme doctrinal. Perquè hi ha un punt de cinisme, de mala fe i mala bava, quan segons quins patriotismes, obsessions, himnes, eslògans, banderes solemnes, són considerats admirables, progressistes, d'esquerra i fins i tot revolucionaris, i segons quins (el català, per exemple, per a gran part dels "intel·lectuals i polítics" espanyols..., inclosos molts de catalans) són vistos com a arnats, passats, superats i de dreta. No sé si aquest defecte de la vista té solució, o si és una malaltia crònica o un cas igualment crònic i clàssic del masoquisme ideològic que ha fet tants estralls en aquest país. Com ara pensar que al País Valencià, per exemple, sense dir mai el seu nom, i sense "nacionalisme" propi, els hospitals, les escoles i el transport urbà funcionaran millor.

«A CUBA, A VENEÇUELA, A BOLÍVIA, TOT ÉS NACIONAL I PATRIÒTIC, OBSESSIVAMENT, INCESSANTMENT, I PER AIXÒ MATEIX MOLT REVOLUCIONARI: NO SÉ SI DEU SER COSA DEL CLIMA, I "PATRIA O MUERTE" ÉS UN PRODUCTE TROPICAL»